

OPŠTE KARAKTERISTIKE UGOVORA U ROBNOM PROMETU

REZIME: Ugovori robnog prometa predstavljaju jedan od osnovnih instrumenata funkcionisanja privrednog prometa i privrede uopšte. Njihov značaj je nemerljiv u svakom društvu. Privreda je noseći stub svakog društva, osnovni faktor razvoja i napretka, njegova bazična vrednost, te se njeno normalno funkcionisanja i unapređenje postavlja kao imperativ. U različitim društveno-ekonomskim sistemima, privreda je imala različita obeležja ali i instrumente kao i rezultate. Komparativno posmatrano, mogli bi se izvući određeni zaključci o onome što je odlikuje nezavisno od konstatacije društveno-ekonomskih odnosa, ali i povući paralele u kom ambijentu ona ima najbolje perspektive razvoja.

U najopštijem, pravna država, privatna svojina i sloboda ugovaranja, uz minimalna zakonska ograničenja su najoptimalniji ambijent za normalno i kvalitetno odvijanje privrednog života i privredni, a samim tim i sveobuhvatni razvoj. Instrumenti funkcionisanja privrede, koji povezuju ljude, obezbeđuju zadovoljenje njihovih potreba, alociraju i preraspodeljuju resurse, stvaraju novu vrednost, održavaju zajednicu među ljudima, omogućuju protok roba i ideja, dostupnost proizvoda i usluga, su ugovori. Oni prate razvojni pravac privrede, ali i povratno na njega deluju. Autonomija volje stranaka čini njihovu fundamentalnu vrednost. Nauka je ta koja u okviru proučavanja privrednih odnosa pronalazi rešenja, teorijski ih uobličava te olakšava praktičnu primenu.

Privredno-pravni ugovori poseduju više odlika koji ih čine donekle različitim od obligaciono-pravnih, ne podcenjujući pri tom njihove bazična i sistemska zajednička svojstva.

Gljučne reči: roba, volja ugovornih strana, privredni subjekti, ugovori robnog prometa

---

* Prodekan za nastavu Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe, Univerzitet Privredna akademija, Novi Sad

1. Pojam ugovora robnog prometa

Ugovori u robnom prometu, kao i drugi ugovori u privredi, po svojoj prirodi su građansko-pravni ugovori, ali oni pokazuju određene osobenosti, koje uslovljavaju njihovo posebno izučavanje, a eventualno i posebno kodifikovanje.

Privredni subjekti u obavljanju svoje delatnosti zaključuju i izvršavaju ugovore robnog prometa. Privredno pravo kao grana prava i naučna disciplina obuhvata pored statusnog dela koji reguliše pravni položaj i organizaciju privrednih subjekata i tzv. dinamični deo koji se odnosi na poslove ovih subjekata. Ti poslovi mogu biti poslovi u prometu robom i poslovi u prometu novcem. Deo koji se odnosi na poslove u prometu robom se dalje deli na opšti i posebni. Opšti deo obuhvata elemente i pravila koji su svojstveni i zajednički svim poslovima robnog prometa i posebni koji izučava pojedine ugovore robnih prometa.

Zakon o obligacionim odnosima obuhvata i građansko pravne i privredne ugovore, jer oni sadrže veliki broj zajedničkih osobina, a za privredne ugovore se kaže i da predstavljaju produžetak obligacionog (građanskog) prava.

Privredni subjekti zaključuju veliki broj ugovora u obavljanju robnog prometa, ali nisu svi oni ugovori robnog prometa u specifičnom značenju te reči. To su oni tipični, uobičajeni ugovori, koji se sklapaju u velikom broju u robnom prometu, s ciljem razmene robe i čije sklapanje i izvršavanje, po pravilu čini redovan predmet delatnosti privrednih subjekata, odnosno privredni subjekti se bave tim poslovima u vidu zanimanja.

Obavljanje poslova robnog prometa nužno je radi prenosa robe od proizvođača do potrošača. Prenos dobara se retko vrši direktno sa proizvođača na potrošača, već se tu javljaju privredni subjekti kao posrednici, i to više njih uglavnom u jednom lancu prenosa privrednog dobra.

Na prvom mestu se javljaju ugovori o prodaji i kupovini robe sa proizvođačem. Oni su najzastupljeniji u vršenju delatnosti privrednih subjekata. Pri prvoj i svim kasnijim preprodajama može doći do posredovanja pri zaključivanju ovih ugovora, od strane trgovačkih posrednika, zastupnika tj. agenata, a kao neizbežno pitanje se javlja i prevoz robe, uz korišćenje usluga špeditera. Često se javlja i potreba za skladištenjem kao i osiguranjem robe što sve zahteva zaključivanje posebnih ugovora. Ovo su samo neki od tih tipičnih ugovora robnog prometa. Treba pomenuti i ugovore o građenju, izdavačke ugovore, ugovore o kontroli robe, njenom oplemenjivanju, ugovori u oblasti turizma, kao onaj o altomanu i sl. U domaćoj poslovnoj praksi su se razvili i neki novi oblici privrednih ugovora, koji u međunarodnom poslovnom prometu imaju znatno dužu praksu, a to su inženjering, lizing, faktoring...

Poslovi robnog prometa se odvijaju redovno između privrednih organizacija. Ali se neki od njih često sklapaju i sa licima koja nisu privredni subjekti, a opet se izučavaju u privrednom pravu, jer predstavljaju redovan predmet delat-

nosti privrednih organizacija. Takvi su na primer ugovor o osiguranju, izdavački ugovor, ugovor o prevozu i slično.

Sa druge strane i privredni subjekti zaključuju u obavljanju robnog prometa i poslove koji se ne smatraju poslovima robnog prometa, već običnim građansko-pravnim ugovorima. To su npr. ugovor o zakupu, jemstvu, posluži i td., ali i oni ulaze u nadležnost trgovinskih sudova.

2. Zaključivanje ugovora u robnom prometu

U privrednom prometu se ugovori zaključuju u velikom broju, jer se privredni poslovi vrše u vidu zanimanja, u okviru redovne delatnosti privrednih subjekata. Ove okolnosti se manifestuju na planu zaključivanja ugovora, tako da se i ovde javlja čitav niz osobenosti u odnosu na građansko-pravne ugovore.

Načelo slobode ugovaranja kao osnovno načelo kod svih ugovora, podrazumeva da se učesnicima u prometu daje sloboda da sami odluče da li će i sa kim zaključiti ugovor, koje sadržine će on biti, često sami određuju i formu. Pravila iz zakona su po ovom pitanju dispozitivne prirode. Ali se javlja i određeni niz ograničenja. Zakon o obligacionim odnosima predviđa da učesnici u prometu slobodno uređuju svoje odnose, ali ih ne mogu urediti „suprotno ustavom i zakonom utvrđenim načelima društvenog uređenja“.¹

Ovaj zakon nalaže i da pravna lica, dakle i privredni subjekti, ne mogu zaključivati ugovore u pravnom prometu van svoje pravne sposobnosti. Ovakvi ugovori bi bili bez pravnog dejstva, jer pravna lica imaju ograničenu pravnu sposobnost, tj. mogu biti nosioci prava i obaveza koji su u skladu sa delatnošću za koju se to pravno lice registrovalo. Organizacije u nastajanju ili u stečaju imaju ograničenu sposobnost zaključivanja ugovora. Takođe u slučajevima kada je zakonom propisano da pravna lica imaju obavezu da zakluče ugovor, dužna su da nadoknade štetu ako na zahtev zainteresovanog lica bez odlaganja taj ugovor ne zakluče. Iz samih načela proizlaze posebne osobine privrednih ugovora, jer se za njih uglavnom još od samih načela propisuju izvesna odstupanja.

2.1. Ponuda za zaključenje ugovora

Prvi korak u zaključenju bilo kog ugovora je ponuda. Ona predstavlja predlog za zaključenje ugovora, uglavnom one strane koja je uzela inicijativu za zaključenje istog. Ona mora da sadrži bitne sastojke ugovora, da bude ozbiljna i učinjena u nameri da se ugovor zaključi, odnosno da se njenim prihvatanjem ugovor ima smatrati zaključenim. U privrednom prometu se javlja čitav niz radnji koje sa ponudom imaju sličnosti, ali ih od ponude treba razlikovati, jer nemaju isti efekat. Zakon je tu dao određena rešenja ali se praksi ostavlja veća mogućnost

¹ Zakon o obligacionim odnosima, član 10.

da nađe kreativna rešenja. Zakon o obligacionim odnosima kaže: „izlaganje robe sa označenjem cene smatra se ponudom, ukoliko iz okolnosti slučaja, ili običaja ne proističe nešto drugo.“²

U teoriji i praksi se iskristalisalo mišljenje da slanje cenovnika, kataloga, oglasi i dr. ne predstavljaju ponudu već poziv da se ona učini pod objavljenim uslovima.

Ponuda mora biti učinjena od ovlašćenog lica. A ponudilac je vezan svojom ponudom do određenog trenutka. Ako je on odredio rok za prihvatanje ponude on je u okviru tog roka i vezan njome. Ako pak nije odredio rok za prihvatanje iste, potrebno je praviti razliku između situacije da li se ugovaranje vrši između prisutnih ili pak odsutnih lica. Ako su strane prisutne (smatra se da su prisutne i ako posao zaključuju putem telefona, radio-veze, teleprintera) ponudena strana treba bez odlaganja da se o ponudi izjasni. Kod ugovora između odsutnih strana a nije određen rok za prihvatanje, treba uzeti u obzir vreme koje je redovno potrebno da ponuda stigne ponuđenom, da je ovaj razmotri, odluči i da odgovor stigne ponudocu. U tom periodu se ponudilac smatra vezanim datom ponudom.

Izjava o prihvatanju koja stigne po isteku roka ne veže ponudioca, te se smatra novom ponudom, po odredbama Zakona o obligacionim odnosima.

2.2. Prihvat ponude

Izjava o prihvatanju ponude je saglasnost na zaključenje ugovora, koju je izrazila ponudena strana. Njome se izražava saglasnost volja obeju strana na zaključenje ugovora i time je ugovor zaključen. Ukoliko su se strane saglasile o bitnim odredbama ugovora, a ostavile neke sporedne tačke za kasnije, ugovor se ima smatrati zaključenim, a te sporedne tačke će se regulisati od strane suda ukoliko se ni kasnije one same ne dogovore. Sud će voditi računa o pregovorima, praksi između istih pregovarača, običajima i sl. Izjava o prijatu ponude mora biti u potpunosti saglasna sa ponudom i bezuslovna, inače će predstavljati odbijanje ponude i činjenje nove prvobitnom ponuđaču. Izjava volje se može vršiti rečima, uobičajenim znacima ili drugim oponašanjem iz koga se sa sigurnošću može zaključiti o njenom postojanju. Zakonom je predviđeno da nema dejstva odredba u ponudi po kojoj će se ćutanje ponuđenog ili uopšte propuštanje da nešto učini smatrati prihvatanjem. Od ove odredbe postoje izuzeci, sve u cilju pojednostavljenja privrednih odnosa. Ukoliko strane stoje u stalnom poslovnom odnosu u pogledu određene robe, ako ponudu ne odbije odmah ili po ostavljenom roku, smatra se da ju je prihvatio. Isto važi i za slučaj da obavljanje tuđih naloga spada u redovnu poslovnu delatnost ponuđenog lica, dužno je izvršiti nalog ukoliko ga odmah po ponudi izričito ne odbije.

---

² Zakon o obligacionim odnosima, član 34.

Zakon o obligacionim odnosima predviđa da se ugovor ima smatrati zaključenim kada ponudilac primi izjavu od ponuđenog da prihvata ponudu. Zakon dakle usvaja teoriju prijema, koja se pokazuje kao bolja od teorije izjave i teorije saznanja, jer jednako tretira obe strane i što je lakše dokazati vreme zaključenja.

„Smatra se da je ugovor zaključen u mestu u kome je ponudilac imao svoje sedište, odnosno prebivalište u trenutku kad je učinio ponudu.“³

Pitanje mesta zaključenja ugovora je bitno jer se po njemu u nekim pravima određuje merodavno pravo za raspravljanje odnosa iz tog ugovora, kada se u njemu javlja element inostranosti.

Ove odredbe kao i one o vremenu zaključenja ugovora su dispozitivne prirode te ih stranke u mogu promeniti ako pri tom ne izlaze iz okvira utvrđenog opštim zakonskim ograničenjima.

2.3. Formalizam u zaključivanju ugovora robnog prometa

Domaći pravni poredak propagira načelo neformalnosti ugovora. Međutim pojedini zakoni koji regulišu konkretne ugovore predviđaju često formu kao uslov punovažnosti tog ugovora. Tih odstupanja ima toliko da se može dovesti u pitanje primena pomenutog načela, a danas se govori i o renesansi formalizma u građanskom i privrednom pravu. Naročito ovo dolazi do izražaja u privrednom pravu, a to iziskuju složeni privredni i uopšte pravni odnosi, potreba za sigurnošću i intenzivan privredni život.

Zakon propisuje pismenu formu kao obaveznu kod ugovora o prometu nepokretnosti, ugovora o građenju, o trgovinskom zastupanju, o osiguranju i mnogim drugim slučajevima. Ako je određena forma uslov za punovažnost ugovora, sve kasnije izmene i dopune istog moraju biti u toj formi. Van slučajeva utvrđenog zakonom, stranke su slobodne da bez određene forme, prostom saglasnošću volja o bitnim elementima zakluče ugovor. Same stranke u cilju obezbeđenja sigurnosti svojih odnosa mogu usloviti punovažnost ugovora određenom formom.

Zakon o obligacionim odnosima predviđa sankcije za slučaj nepoštovanja potrebne forme. Ako je ona propisana, a ugovor u njoj nije zaključen, prema odredbama ZOO neće ni proizvesti pravno dejstvo.

3. Ugovorna kazna

Ugovorna kazna predstavlja najznačajnije sredstvo obezbeđenja izvršenja ugovora. Predstavlja ugovorom utvrđenu vrednost, koja se najčešće sastoji u novcu, koji je jedna strana dužna isplatiti, tj. predati drugoj strani ukoliko svoju obavezu ne izvrši na ugovoren ili propisan način, kao i u slučaju zadocnjenja. Ona predstavlja akcesornu obavezu, tako da sledi sudbinu glavne obaveze. Ukoliko

³ Zakon o obligacionim odnosima, čl. 31. st. 2.

glavna nije punovažna, nije ni akcesorna, zastarevanjem glavne zastareva i ova itd. Ona mora da bude ugovorena u formi koja je propisana za glavnu obavezu. Do plaćanja iste će doći samo ako postoji krivica na strani dužnika, ili okolnosti za koje je on odgovoran. Krivica je pretpostavljena. Ona može biti ugovorena za slučaj zadocnjenja i za slučaj neispunjenja. Ako nema izričite ugovorne odredbe niti se iz okolnosti da drugačije zaključiti, smatra se da je ugovorena za slučaj zakašnjenja, te se i pored nje može tražiti ispunjenje ugovora. Plaćanjem ugovorne kazne dužnik ne može odustati od plaćanja ugovorne obaveze, sem ako ugovarači nisu tako odredili, izričito ili posredno. Zakon o obligacionim odnosima predviđa da poverilac može tražiti ugovornu kaznu i kad njen iznos premašuje visinu pretrpljene štete, čak i ako ove uopšte nema, a ako je šteta pak veća on može tražiti razliku. Ovim odredbama se maksimalno štiti položaj poverioca te obezbeđuje red i sigurnost u odvijanju privrednog prometa.

Stranke slobodno određuju visinu ugovorne kazne, no da bi se sprečila mogućnost zloupotrebe u slučaju ekonomske nejednakosti stranaka, ili pak druge nepovoljne okolnosti na strani dužnika postoji odredba koja daje pravo sudu da na zahtev dužnika tu kaznu može smanjiti, pod uslovom da je nesrazmerno visoka u odnosu na značaj predmeta obaveze i njegove vrednosti. Iznos ugovorne kazne se može odrediti na više načina, kao što su paušalno, fiksno, procentualno prema vrednosti predmeta obaveze za svaki dan zadocnjenja u izvršenju, ali i na bilo koji drugi način.

4. Penali

Slični ugovornoj kazni su penali. U teoriji se vrši razlikovanje u smislu da su oni predviđeni kogentnim propisima, te ih strane ne mogu isključiti. I kod penala se traži krivica strane koja nije izvršila obavezu, ili sa njom kasni, ali u skladu sa opštim pravilom u građanskom pravu ona se pretpostavlja.

5. Lična sredstva obezbeđenja

Jemstvo i solidarnost se smatraju ličnim sredstvima obezbeđenja. U oblasti privrednog prava oni odstupaju od opštih pravila građanskog. Strožija pravila ova sredstva čine veoma pogodnim i široko korišćenim, a ujedno položaj poverioca čine sigurnijim, a celokupan proces odvijanja pravnog prometa i rešavanja spороva znatno jednostavnijim.

U slučaju da glavni dužnik ne ispunji svoju obavezu u roku, poverilac može zahtevati ispunjenje odmah od jemca, a ne kao u građanskom pravu tek nakon što glavni dužnik ne bude mogao da to učini. Dakle u privredno-pravnim odnosima jemac solidarno odgovara sa glavnim dužnikom, ako stranke nisu drugačije odredile.

Za razliku od građanskog prava, kod ugovora u privredi se solidarnost na strani dužnika pretpostavlja. Zakon o obligacionim odnosima je izričit, ako ima

više dužnika u nekoj nedeljivoj obavezi nastaloj ugovorom u privredi, oni prema poveriocu odgovaraju solidarno, sem ako su tu solidarnost izričito otklonili.

6. Ispunjenje ugovora

Obaveza prestaje kad njeno ispunjenje postane nemoguće, što uglavnom biva kad propadne individualno određena stvar. U slučaju propasti stvari određene po rodu obaveza ne prestaje, čak ni kada sve što dužnik ima od takvih stvari propadne usled okolnosti za koje on ne odgovara, ali kad se stvari određene po rodu imaju uzeti iz mase tih stvari, obaveza će prestati sa propašću cele mase. Stvari određene po rodu se mogu nabaviti na drugom mestu, pa rizik i tereti dužnika.

6.1 Vreme ispunjenja

Zakon o obligacionim odnosima reguliše vreme izvršenja ugovora tako što predviđa načelo istovremenog ispunjenja. Prema njegovim odredbama, kod dvostrano-obaveznih ugovora, ni jedna strana nije dužna da ispuni svoju obavezu ako druga ne ispuni svoju ili nije spremna da je istovremeno ispuni, sem ako strane drugačije ne ugovore ili priroda posla to nalaže. Stranka ne može ni tražiti od druge stranke da obavezu ispuni, ako sama nije ispunila ili nije spremna da ispuni svoju, jer druga stranka može istaći prigovor neispunjenja, tzv. *exceptio non adimpleti contractus*. Priroda posla često zahteva drugačije pravilo te se od ovog neretko odstupa. Takođe u privrednom prometu česti su slučajevi kreditiranja, kada se odstupa od istovremenog izvršenja.

Opšte je pravilo da se ugovorna obaveza ispunjava o roku. U privrednom prometu se rok uglavnom ne utvrđuje precizno, već se koriste određeni standardi, kao što su „hitno“, „po utovaru“, „krajem meseca“, „bez odlaganja“ i sl. Uglavnom poslovni običaji i uzanse regulišu kako postupiti u ovakvim situacijama. Sve ovo kako bi se privredni promet olakšao, a strane ugovorne odredbe mogle da što više prilagode svojim potrebama.

6.2. Mesto ispunjenja obaveze

U pogledu mesta ispunjenja ugovorne obaveze važi sledeće pravilo: „Dužnik je dužan ispuniti obavezu, a poverilac primiti ispunjenje u mestu određenom pravnim poslom ili zakonom, a kad mesto ispunjenja nije određeno, a ne može se odrediti po svrsi posla, prirodi obaveze ili ostalim okolnostima, ispunjenje se vrši u mestu u kome je dužnik u vreme nastanka obaveze imao svoje sedište odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, svoje boravište.“⁴

⁴ Zakon o obligacionim odnosima, čl. 319.

Plaćanja i primanja privrednih organizacija u našem platnom sistemu se vrše preko banke, gde se nalaze njihova novčana sredstva. Plaćanje se uglavnom vrši virmanskim putem, prenosom aktive sa bankovnog računa dužnika na bankovni račun poverioca. Sve ovo bez upotrebe gotovog novca, čija se upotreba u privrednom prometu u svrhu plaćanja maksimalno izbegava. Privredni subjekti moraju da imaju otvorene račune u bankama, preko kojih će se dakle vršiti sva plaćanja. U pogledu kamate, postoje razlike u odnosu na građansko-pravne odnose. Ako je ugovorna kamata veća od zatezne ona teče i posle dužnikove docnje, dok se u građanskom pravu prihvata zatezna kamata po stopi koja se u mestu ispunjenja plaća na štedne uloge. Pravo na kamatu poveriocu pripada nezavisno od toga da li je pretrpeo neku štetu.

7. Izmene i raskid ugovora

Autonomija volje stranaka je prisutna i kod promena kao i kod raskida ugovora. Stranke se mogu saglasiti da izmene bilo koju odredbu ugovora, samo da pri tom ne izađu iz zakonom propisanog okvira, koji se odnosi na javni poredak, imperativne propise i dobre običaje. Dejstvo njihovog sporazuma kojim menjaju ugovor deluje po pravilu za ubuduće, ali nije isključeno da stranke drugačije odrede. Ista je situacija i kod raskida. Međutim prava koja su treća savesna lica iz tog ugovora stekla ostaju punovažna i onda kada stranke ugovore da „ brišu „ sva dejstva koja je njihov ugovor proizveo. Sporazumni raskid je najzastupljeniji oblik raskida, ali se stranke mogu sporazumeti da svaka ili jedna od njih može jednostrano raskinuti ugovor.

Pravo na jednostrani raskid može biti vremenski ograničeno ali svakako prestaje sa početkom ispunjavanja ugovornih obaveza ili kada stranka počne da prima ispunjenje od druge strane. Zakon o obligacionim odnosima predviđa da i u slučaju kada je za zaključenje ugovora propisana određena forma on može biti raskinut i na neformalan način (čl. 69. st. 2.).

I u našem pravnom sistemu se prihvata načelo *pacta sunt servanda*, ali se u slučaju određenih i to važnih okolnosti od njega može odstupiti. Dešava se da nakon zaključenja ugovora nastupe okolnosti koje u znatnoj meri otežavaju položaj jedne strane bez njene krivice. Da bi se ova nepravedna situacija izbegla pravni sistemi, pa tako i naš koriste staru ustanovu *clausula rebus sic stantibus*.

Zakon o obligacionim odnosima uredio je ovo pitanje da se kao razlog za raskid traži da nakon zaključenja ugovora nastupe okolnosti koje otežavaju ispunjenje obaveze jedne strane ili da se zbog njih ne može ostvariti svrha ugovora, a u oba slučaja da ugovor više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i po opštem mišljenju bi ga bilo nepravično održati na snazi takvog. U tom slučaju strana kojoj je otežano izvršenje ugovora ili ne može ostvariti svrhu istog, može zahtevati raskid, pod uslovom da nije bila dužna u vreme zaključenja da te okolnosti ima u vidu, te da ih nije mogla sprečiti ili izbeći. Ovo pravo se ne može

koristiti posle padanja u docnju. Do raskida neće doći ako druga strana prihvati da se odredbe ugovora pravično izmene. Sudu su ostavljena velika ovlašćenja da proceni da li su svrha ugovora i očekivanja strana pri zaključenju dovedeni u pitanje, te da li je po opštem mišljenju pravično taj ugovor održati. Korišćenjem ovako širokih formulacija se želi pokriti svaka situacija koja može nastupiti pri promeni okolnosti nakon zaključenja ugovora, a sud ima obavezu da u svakom pojedinačnom slučaju utvrdi sve relevantne okolnosti potrebne za odluku o raskidu. Pri tom će voditi računa o cilju ugovora, načelima poštenog prometa, uobičajenom i normalnom riziku kom su stranke izložene pri ugovaranju, interesima strana, njihovoj savesnosti i sl. Ukoliko do raskida dođe, na zahtev druge strane sud može obavestiti stranu koja raskid zahteva da ovoj isplati pravičan iznos štete koju trpi. Stranka koja namerava tražiti raskid mora da o svojoj nameri pre obraćanja sudu obavesti drugu stranu, čim za nove okolnosti sazna.

Može se reći da se ustanova *clausula rebus sic stantibus* primenjuje samo kod ugovora kod kojih se ispunjenje vrši neko vreme posle zaključenja ugovora.

Prof. Milorad Bejatović, Ph.D.

The vice-dean at the Faculty of Law of the University of Business Academy, Novi Sad

Dubravko Prstojević, M.Sc.

General characteristics of a contract of goods transfer

A b s t r a c t

Commodity trade agreements are one of the basic instruments of economic transactions and functioning of the economy in general. Their importance is immeasurable in any society. The economy is the foundation of each society, the basic factor of progress and development, its basic value, and there for its normal functioning and improvement is set as an imperative. In different socio-economic systems, the economy had different characteristics, but it also had different instruments and results. Comparatively speaking, we can be able to draw certain conclusions about what can be characterized independently of the constellation of socio-economic relations in one country, and draw parallels in which environment this have the best prospects for development.

In general, the state of law, private property and freedom of contract, with minimal legal restrictions, are the most optimal environment for normal economic growth and quality of life, and for the overall development. The instruments that are in the role for functional economy, that is connecting people, that is satisfying their needs, that is allocating and rearranging the assets, creating new value, holding the community between people, and there for allowing the flow

of commodity and ideas, and availability of products and services, is in one word the contracts. The contracts or trade agreements, are following the direction of the economy, but also they can have feedback effect on the economy. The autonomy of the will for party in contracts, is an fundamental value for this contracts. Science is the factor, that in the study of economic relations finds a solution, and then she theoreticly shape them and makes them practical for application. Economic and legal contracts have several characteristics that make them somewhat different from obligatory contracts, but they also have more than one of basic and systematic common features.

Key words : goods, will of the parties, business entities, contracts of commodity trade

Literatura

1. Slavko Carić, Vladimir Kapor: Ugovori robnog prometa, Novi Sad 2007.
2. Slavko Carić, Miroslav Vitez, Janko P. Veselinović: Privredno pravo, 2006.
3. Zakon o obligacionim odnosima, 1978.
4. Milorad Bejatović, Pravni položaj privrednih organizacija, Novi Sad, 2008.
5. Milorad Bejatović, Privredno pravo, Privredna akademija, Novi Sad, 2009.